

เป็นอิสระ กลาง ธรรม

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประจำปี ๒๕๖๓

การจัดทำข้อเสนอแนะ เรื่อง หน้าที่ของรัฐในการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ
ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐและต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๕ หน้าที่
ของรัฐ มาตรา ๕๙ บัญญัติให้รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครอง
ของหน่วยงานของรัฐ ที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นความลับของ
ทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสาร
ดังกล่าวได้โดยสะดวก ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร
ของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการได้รับรู้
ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐ แต่เนื่องจากเป็นกฎหมายที่บังคับใช้
มาเป็นระยะเวลา ๒๓ ปี ส่งผลให้บทบัญญัติและการบังคับใช้กฎหมายอาจไม่เอื้ออำนวย
ให้หน่วยงานของรัฐในการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ
ได้อย่างครบถ้วนสอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้แสวงหาข้อเท็จจริงและรับฟัง
ข้อเท็จจริง ความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานเกี่ยวข้อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๐ (๓) เรื่อง หน้าที่
ของรัฐในการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ และ
ต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสาร เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยมีข้อเสนอ
ในการปรับปรุงพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังนี้

๑. ชื่อพระราชบัญญัติ และคำนิยาม “ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ” ประเภข้อมูลข่าวสารที่ไม่เปิดเผย และกระบวนการให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

(๑) ชื่อพระราชบัญญัติและคำนิยาม

(๑.๑) เปลี่ยนชื่อ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็น “พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ.”

(๑.๒) แก้ไขนิยามของ “ข้อมูลข่าวสารของราชการ” ในมาตรา ๔ ให้เป็น “ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ” และให้เพิ่มเติม “ชุดข้อมูล” และ “บัญชีข้อมูล” ไว้ในความหมายของนิยาม “ข้อมูลข่าวสาร” ซึ่งเป็นไปตามประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เรื่อง ธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถแบ่งปัน แลกเปลี่ยน และบูรณาการข้อมูลระหว่างกันได้

(๒) ปรับปรุงให้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นไปตามหลักการการเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะเป็นหลักปฏิบัติทั่วไป การปกปิดเป็นการยกเว้น ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใด โดยจะต้องตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีระบบข้อมูล ฐานข้อมูล และการประมวลผลข้อมูล และจัดทำช่องทางการเปิดเผยข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะ อำนวยความสะดวกประชาชนในการตรวจดู ขอข้อมูล ขอสำเนา หรือรับรองสำเนาข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ

(๔) เพิ่มเติมนบทบัญญัติที่ให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินการแบ่งปัน เชื่อมโยง หรือบูรณาการข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินหรือประโยชน์สาธารณะ

(๕) แก้ไขคำว่า “เอกสารประวัติศาสตร์” ในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกับพระราชบัญญัติจดหมายเหตุ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันของพระราชบัญญัติ ๒ ฉบับ

๒. นิยาม “หน่วยงานของรัฐ” ควรปรับปรุงให้ครอบคลุมหน่วยงานของรัฐทุกประเภท รวมถึงหน่วยงานเอกชนที่ได้รับมอบให้ดำเนินการแทนรัฐ

๓. ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในการครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานรัฐ ทั้งในด้านสิทธิของเจ้าของข้อมูล และการดำเนินการจัดเก็บ การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

๔. ปรับปรุงแก้ไของค์ประกอบและหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ โดยให้มียกประกอบมาจากทั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ และจากหน่วยงานของรัฐ เป็นไปในแนวทางเดียวกับคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

๕. ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารมีเพียงคณะเดียว และให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะประจำแต่ละหน่วยงาน

๖. กำหนดให้มีบทบัญญัติให้การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ และคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่กระทำไปโดยสุจริต ทั้งในกรณีเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ

ซึ่งหลังจากผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งรายงานของผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๑.๗/๘๙๘๘ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓ แจ้งว่าข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้น นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีบัญชามอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาจัดทำประเด็นพิจารณาเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสมสมควรต่อไปแล้ว